

Dobronić, Tia

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:259809>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-23**



Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
NASTAVNIČKI ODSJEK

TIA DOBRONIĆ
DIPLOMSKI RAD

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
NASTAVNIČKI ODSJEK

Diplomski rad:

JELSA

Diplomantica: Tia Dobronić

Mentor: red. prof. art. Ante Rašić

Studijski program: Diplomski sveučilišni studij likovne kulture

Predmet: Slikarstvo

MB: D-499/N

Zagreb, 2020.

SADRŽAJ

Sažetak.....	4
1. Uvod – od strahova i panike do zadovoljstva i sreće.....	4
2. Jelsa, gradić nasrid Hvara.....	5
3. Referiranje i inspiracija.....	7
4. Zašto pejzaž? Zašto kolaž?.....	10
5. Ciklus radova <i>Jelsa</i>	12
5.1. <i>Jelsa</i>	15
5.2. <i>Bura</i>	17
5.3. <i>Pjaca</i>	19
5.4. <i>Pumpurela i Iga</i>	21
6. Iz procesa izrade diplomskog rada <i>Jelsa</i>	23
7. Zaključak.....	26
8. Literatura.....	27

Sažetak

U fokusu je diplomskog rada moja dugogodišnja fascinacija i identificiranje s mjestom Jelsa na otoku Hvaru kroz osobnu memoriju koja seže od ranog djetinjstva do danas. Osim osobnih emocija, ljudi i mjesta, poseban izazov za mene je bio pejzaž Jelse i kako naći pravi način i sredstva te ga prenijeti na sliku i realizirati kao temu na apstraktan način, koristeći ekspresivne kolorističke oblike, meni bliske u dosadašnjem radu. U tom su smislu radovi umjetnika Ive Dulčića i Josipa Pina Trostmanna odigrali važnu ulogu kao ishodište i inspiracija, a posebno način na koji su oni prikazivali morske prizore. Umjetničko istraživanje obuhvaća temu pejzaža kroz povijesni kontekst i obrazloženje razloga odabira medija kolaža za realizaciju rada. Naime, kolaž kao tehnika omogućava simultanu konstrukciju i dekonstrukciju slike bitnu za moj način rada i likovno izražavanje. Kroz povijesnu pozadinu Jelse predstavljene su glavne znamenitosti mjesta i prizori koji su izvedeni u slikarskim radovima. Opisan je cjelokupan proces rada od ideje do finalne realizacije – od prvih skica koje su bile presudne za odabir kolaža kao tehnike, zatim razrade i kombiniranja različitih materijala i usklađivanja boja, odnosa punog i praznog, ekspresivnog i smirenog, do samog trenutka odluke da je slika gotova.

1. Uvod – od strahova i panike do zadovoljstva i sreće

Odabir prikazivanja sreće i zadovoljstva odnosno pozitivne teme stvoren je isključivo iz osobnih razloga kao određena vrsta autoterapije, isto kao i radovi koje sam slikala na ranijim godinama studija. Nikada nisam stvarala radove koji bi se bavili određenim društvenim problemima, komentarima na specifične situacije u državi ili globalno, već sam se uvijek okretala sebi, vlastitim problemima, strahovima ili radostima. Ta vrsta rada bila mi je puno bliža, osobnija, iskrenija. Želja mi je bila prenositi strahove na platno i samim time iz nečega ružnoga/negativnog stvoriti nešto lijepo/pozitivno. Slično je bilo i za pozitivno, odnosno za temu ovoga diplomskog rada – prikazivanje pozitivnih trenutaka kako bi se sjećanja preobrazila u ono opipljivo, u ono što ja mogu vidjeti, ali i drugi. U procesu umjetničkog stvaranja moj rad su obilježile dvije međusobno kontradiktorne faze – prva kroz period taloženja negativnih emocija koje su se manifestirale kroz psihoze straha i panike, a druga kroz pozitivne emocije temeljene na sreći i ljubavi. Slike koje sam stvarala prije izrade diplomskog rada bile su potaknute mojim strahovima. Prikazivala sam negativne emocije i situacije koje kod mene izazivaju paniku.

Prebacivanje strahova na platno djelovalo je autoterapijski i oslobađalo me od straha, a istovremeno sam razvijala i vlastiti rukopis. Potezi su postali ekspresivniji, linije vijugave, a paleta raznovrsnija. Uvijek sam pozitivno gledala na sliku čiji je cilj bilo prikazivanje emocija. Vodila sam se mišlju, ako imam sposobnost prilagoditi tehniku kako bih prikazala sebe, svoj unutrašnji svijet, svoje stavove, emocionalno zadovoljstvo ili nezadovoljstvo, da ću stvarati dobre radove koji će i u promatraču pobuditi određena sjećanja, emocije. Slikala sam brzo, „bez puno razmišljanja“, vođena strahovima i negativnim emocijama. Prekretnica se dogodila kad sam za temu diplomskog rada odabrala Jelsu. Mjesto Jelsa na otoku Hvaru za mene predstavlja simbol svega što je pozitivno. Razlozi povezivanja Jelse s osjećajem sreće, ugone i zadovoljstva svoje ishodište imaju još iz djetinjstva. Prvotna sjećanja kasnije su nadograđena novim pozitivnim iskustvima i Jelsa je postala jedna vrsta utočišta i svojevrsnog bijega od ubrzane svakodnevice urbane sredine. Ispostavilo se da puno jednostavnije stvaram radove na kojima prikazujem osobne strahove i negativna sjećanja nego radove na kojima trebam prikazati ljubav ili sreću, što je bio još veći izazov i dodatni motiv za rad. Ono što je pretvoreno u simbol apsolutne sreće u mislima predstavlja savršenstvo koje se ne može realizirati odnosno oponašati. Može se samo težiti prenošenju emocija koje izaziva. Iz tog razloga korištenje negativnih emocija i strahova za stvaranje diplomskog rada pokazalo se kao jednostavnija varijanta te sam ju kao takvu odbacila i zakoračila u novi izazov – prikazivanje onoga što volim.

2. Jelsa, gradić nasrid Hvara

Središnji dio sjeverne obale otoka Hvara područje je gdje se nalaze dvije luke (Vrboska i Jelsa) smještene u prirodnim zaljevima. Jelsa je oblikovana oko pet trgova, a sastoji se od dvaju osnovnih dijelova – Vele Bande na južnoj obali i Male Bande na sjevernoj.



Jelsa iz zraka



Jelsa

Naselje se počelo razvijati u 15. stoljeću, a vrhunac je doživjelo u 19. stoljeću, kada je uređena luka. Vela Banda uključuje tri skupine gradnje kuća oko triju crkava (crkva sv. Ivana, crkva sv. Roka i crkva sv. Marije – danas Sv. Fabijan i Sebastijan). Kuće Male Bande (sjeverne strane uvale) nastale su oko crkve sv. Mihovila. Odlučila sam Jelsu predstaviti kroz četiri rada iz različitih motrišta. Na slici *Jelsa* prikazala sam prvi pogled na Jelsu – onako kako ju vidim iz auta s povišenog motrišta kad stignem na otok. Motive *Pjaca*, *Park*, *Pumpurela* i *Iga* odabrala sam kao mjesta iz kojih sam crpila najviše inspiracije kako bih u njih ugradila osobna sjećanja i predstavila Jelsu kroz meni značajne prizore. Slika *Pjaca* prikazuje dio Vele Bande kod glavne crkve sv. Fabijana i Sebastijana. Odlučila sam naslikati pjacu jer je to glavni trg Jelse na kojem smo kao djeca provodili puno vremena. Roditelji bi ispijali kave dok smo mi trčali po pjaci oko fontane i padali po skliskim kamenim pločama koje su ostale iste i danas. Ta mala pjaca još uvijek kod mene budi najjača sjećanja na djetinjstvo. Rad *Bura* prikazuje drveće u glavnom parku Jelse – parku kapetana Nike Dubokovića. Jelšanski park meni je najdraže mjesto u Jelsi. U ljetnim mjesecima vrvi ljudima i djecom, ali u zimskim mjesecima potpuno je prazan. Moje vrijeme provedeno u parku dok se na ulici ne može vidjeti niti jedna osoba bilo je ispunjeno savršenim mirom. Iz tog sam razloga odlučila prikazati trenutak samoće prije velike bure i na neki način približiti sjećanje na takve dane. Dio gradnje uz obalu mora potječe uglavnom iz 18. i 19. stoljeća kada Jelsa bilježi veliki procvat. Ovaj povijesni kostur naselja vidljiv je i danas. Na poluotoku Gradini nalaze se zidine za koje se pretpostavlja da su se zvale *Civitas vetus Ielsae*. Od 1826. pa sve do danas na Gradini se nalazi mjesno groblje.¹ Luka je zaštićena od južnih i zapadnih vjetrova, ali je na izravnom udaru sjevernih vjetrova pa se trebao izgraditi cijeli sustav lukobrana. Na poluotoku Gradina izgrađen je lukobran koji nosi naziv Iga, dok je drugi, bliži Jelsi poznat pod nazivom Pumpurela.² Radi zanimljivog pogleda na zeleni i crveni svjetionik s Biokovom u daljini, a i vremena provedenog na oba lukobrana, odlučila sam stvoriti rad pod nazivom *Pumpurela* i *Iga*. Ovi svjetionici pružaju savršen pogled na cijelu Jelsu, a ti prizori koji mi ostaju u glavi baš su oni koje prizivam u misli dok stojim u zagrebačkim tramvajima i autobusima punim ljudi.

¹ Bojanić Obad Šćitaroci B. (1997). *Tradicijsko graditeljstvo otoka Hvara – Naselja i arhitektura središnjeg dijela otoka*, (69 str.), Zagreb: Epoha, Šćitaroci d.o.o.

² Bojanić Obad Šćitaroci B. (1997). *Tradicijsko graditeljstvo otoka Hvara – Naselja i arhitektura središnjeg dijela otoka*, (72 str.), Zagreb: Epoha, Šćitaroci d.o.o.



Pumpurela i Iga

3. Referiranje i inspiracija

Kako sam već napomenula, prebacivanjem strahova na platno oslobodila sam svoj rukopis. Radovi su bili ekspresivni i težila sam prikazivanju motiva koji su djelomično figurativni, ali u isto vrijeme apstraktni. To su bile slike na kojima su prikazane gomile ljudi. Ponekad bi se u nekom dijelu slike pojavio jedan prepoznatljiv detalj (npr. ruka, noga, žuti rukohvat u busu, crkva u pozadini...) koji bi stvorio asocijaciju na temu rada. U tom periodu stvaranja istraživala sam radove belgijskog umjetnika ekspresivno-surrealističkog izričaja Jamesa Ensora te djela umjetnika i umjetnica apstraktnog ekspresionizma, kao i onih koji su kombinirali figurativno i apstraktno u slikarstvu – nizozemsko-američkog slikara Willema de Kooninga, američke slikarice Joan Mitchell te britanske umjetnice Cecily Brown.



James Ensor, *Christ's Entry into Brussels 1889* (desno detalj)



Willem de Kooning,

1. *Woman I*, 1950.-1952.; 2. *Door to the River*, 1960.



Joan Mitchell, *Strata*, 1960.



Cecily Brown, *Bedlam Vacation*, 1969.

Ono što me privuklo kod radova Jamesa Ensora bio je način na koji je prikazivao grupe ljudi s grotesknim licima i maskama. Likovi su izgledali pokvareno, kao nakaze. S obzirom na to da sam ja u tom razdoblju prikazivala svoj strah od velikih grupa ljudi, inspiraciju sam tražila u njegovim radovima. Nakon određenog vremena počela sam ljudske figure stapati jedne u druge. Radovi su mi postali apstraktniji, a figure su se jedva nazirale od mnogih raznobojnih mrlja i poteza. Kako sam postupno gubila potrebu za prikazivanjem figurativnih asocijacija, u meni se stvorila želja za stvaranjem apstraktnih i ekspresivnih kolorističkih oblika i kompozicija. Apstraktno-ekspresionistički radovi u kombinaciji s figurativnim naznakama Cecily Brown ostavili su na mene snažan dojam. Njezine apstraktne slike koje iz naziva djela odaju temu rada u meni su stvorile želju da što duže ostanem rubno, na granici između apstraktnog i figurativnog. Na taj način započela sam skice za ciklus radova *Jelsa*. Unatoč referentnim svjetskim umjetnicama i umjetnicima čiji sam rad pratila, svoju polazišnu inspiraciju za slikanje morskih prizora pronašla sam u radovima Ive Dulčića i Josipa Pina Trostmann, dvaju slikara hrvatske moderne bliskih po motivu i načinu slikanja. Kroz njihova djela tražila sam načine za prikazivanje i usklađivanje apstraktnih kolorističkih oblika s pejzažnom arhitekturom jadranske

obale. Uz odabir prikladne palete boja oni su uspjeli prikazati doživljaj vrućine u ljetnim mjesecima, cvjetanje biljaka u proljetno vrijeme i samim time predstaviti jedno mjesto kao skup pozitivnih emocija koje vraćaju promatrača u prostor Arkadije – razonode, odmora, ugone i zadovoljstva. Ivo Dulčić ljeta je provodio u Brusju i uvali Loznoj na otoku Hvaru. Naslikao je nekoliko inačica hvarskih vala i Lozne viđene iz zraka. Na Dulčićevim radovima prepoznatljivost sadržaja nikada nije potpuno izbrisana.³ Kao i kod Cecily Brown, Dulčićev pristup, slične teme i motivi privukli su me njegovim djelima. Dinamičnost odnosa između kaosa i reda bilo je ono čemu sam težila u svim oblicima stvaranja. U njegovim radovima dobro se vidi taj spoj, ali je zamjetna i određena pravilnost.⁴ On nije bilježio stanje, nego kretanje, ali je istovremeno isticao i apstrakciju i figuralnost. Kao što sam se ja trudila prikazati jedan prepoznatljiv detalj u kaotičnim radovima, Dulčić je ukomponirao figurativne detalje u svojim. To se dobro vidi na radu *Stradun, ljeti* (1964). Sitno je naslikao vrata u zidinama, odmaknuta gotovo u sam rub slike. Premda vrata djeluju nevažno, opet su ključna za prepoznavanje arterije Grada.⁵



Ivo Dulčić, *Hvarske vale*, 1956



Stradun ljeti, 1964.

Igor Zidić u svojem djelu *Ivo Dulčić* navodi: *Dulčić je otkrio koliko je blizu bio tuđem idealu apstraktne slike i koliko su njemu samome bile bitne niti koje su ga vezale s konkretnim svijetom.*

³ Karaman A., Kečkemet D. (1993) *Hrvatski biografski leksikon – Dulčić, Ivo*. <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=5444> (posjećeno: 10. travnja 2020.)

⁴ Zidić I. (2016). *Ivo Dulčić*, (281 str.), Zagreb: Požeška biskupija, Matica hrvatska, Moderna galerija.

⁵ Zidić I. (2016). *Ivo Dulčić*, (378-383 str.), Zagreb: Požeška biskupija, Matica hrvatska, Moderna galerija.

On je uvijek malim dijelom ukupne površine platna ili papira ostavljao mogućnost identifikacije ishodišnog motiva. Ne vjerujem, da je to radio zbog onih koji su se grozili apstrakcije; naprotiv, vjerujem da su ga tome upućivali zadovoljstvo i sreća što je dio ovoga svijeta, što se njegovo oko napajalo viđenim i što su vidne senzacije bile jače od apstraktnih koncepcija.⁶

Josip Pino Trostmann je kolorist inspiriran svojim rodnim gradom. On stvara intimističke krajolike i dinamizirane vedute s prepoznatljivim motivima Dubrovnika. Kao i kod Dulčića, u njegovim radovima prisutno je oživljavanje mrlja.



Pino Trostmann, *Jesen na otoku*, 2009.

Trostmannova djela sam uočila radi njegovog odabira palete i načina na koji je vukao poteze i stvarao mrlje. Zapazila sam sličnost sa svojim radovima. On u svojim djelima stavlja naglasak na crvenu i žutu boju.⁷ U slikama savršeno opisuje doživljaj ljeta koji sam i ja željela postići na određenim radovima ciklusa *Jelsa*. Trostmann ne slika na platno doslovno ono što vidi, već onako kako on to doživljava i pamti te kombiniranjem izražajnih, jakih i moćnih boja stvara koloristički bogate, vedre i svijetle prizore Dubrovnika.

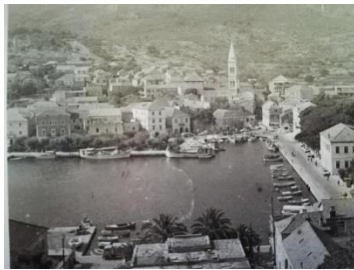
4. Zašto pejzaž? Zašto kolaž?

Pejzaž kao samostalna likovna tema javlja se već kod drevnih kultura kao što su egipatska, asirska i kretsko-mikenska. Pejzažno slikarstvo kao zaseban žanr razvija se snažno u razdoblju baroka. Zbog svoje privlačnosti, neutralnosti i potencijalne prilagodbe motiva zahtjevima lokalnih tržišta postao je nezaobilaznim dijelom slikarske prakse i sigurnim ulogom

⁶ Zidić I. (2016). *Ivo Dulčić*, (378-383 str.), Zagreb: Požeška biskupija, Matica hrvatska, Moderna galerija.

⁷ Ivanković Batinić A. (2018) *Josip Pino Trostmann otvorio izložbu Radost ljeta na veliku radost dubrovačke publike*. <https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr/dubrovnik/vijesti/kultura/josip-pino-trostmann-otvorio-izlozbu-radost-ljeta-na-veliku-radost-dubrovacke-publike-559192> (posjećeno: 14. travnja 2020.)

na umjetničkom tržištu. Herojske i egzotične pejzaže romantizma krajem 19. stoljeća zamijenilo je *plein-air* slikarstvo rasvijetljene palete, naglašenog poteza i vedrog kolorita, što postaje normom pejzažnog slikarstva kakvo je prisutno i danas.⁸ Jelsu sam predstavila apstraktnim pejzažnim prikazima u kombiniranoj tehnici kolaža i akrila na platnu. Odabir prikazivanja Jelse kroz pejzaža u službi je kreiranja slike s jedinstvenim karakteristikama tog mjesta kako bi se jednostavnije iščitalo u oku promatrača kroz apstraktan način prikazivanja. Kombiniranje tehnike kolaža i akrila pružilo mi je brojne mogućnosti u stvaralačkom procesu i u likovnom izražavanju. Sama primjena kolaža razvila se iz nastojanja kubista da tradicionalnoj iluzionističkoj slici suprotstave djelo koje će predstavljati potpuno nov i od stvarnosti neovisan umjetnički realitet. Kasnije su se tom tehnikom često služili dadaisti i nadrealisti jer im je omogućila slučajnost i neočekivanost, čime su jednostavnije izražavali apsurd ili podsvjesne reakcije.⁹ Tako sam i sama koristeći tehniku kolaža kroz konstantnu konstrukciju i dekonstrukciju slike stvarala nove poglede na rad. U određenim slučajevima i „pogreške“ sam prihvaćala kao kreativni doprinos slici.



Fotografija Jelse



Razglednica Jelse

Za skice koje su rađene u kolažu koristila sam razne stare razglednice i fotografije Jelse. U početnoj fazi od crno-bijelih fotografija nastali su radovi koji nisu zadovoljavali potrebu za jednostavnijom i čistom kompozicijom. Zbog toga sam na tim radovima imala potrebu intervenirati na fotografijama pa sam primijenila metodu dekonstrukcije koristeći papire u tonovima boja koji su slični onima na fotografiji, što je omogućilo pročišćavanje dijelova slike. Takav postupak odbacivanja realne fotografije omogućio je stvaranje zanimljivih, slobodnih oblika nastalih trganjem komada obojenog papira.

⁸ Franceschi B. (2005) *Pejzaž u suvremenoj likovnoj umjetnosti i kulturi – između fetiša i ideologije*. <https://hulu-split.hr/splitski-salon/salon2005/bf.htm> (posjećeno: 14. travnja 2020.)

⁹ (1964). *Enciklopedija likovnih umjetnosti – Treći svezak*, (205. str.), Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod.



Jelsa



Pumpurela i Iga

Stvorila sam minimalističke radove u kojima samo nekoliko uglavnom nepravilnih oblika daje naslutiti što je prikazano. Ovi eksperimenti kreirali su put za daljnje stvaranje u boji. Na većim komadima papira zamiješala sam boje. Ti su papiri pretvoreni u jednu veliku paletu iz koje sam, umjesto umakanja kista u boju, trgala raznolike komade i drvofiksom ih lijepila na podlogu. Tehnika kolaža omogućila mi je lakše i brže načine prikazivanja željenih prizora jer jednostavnije „briše“ detalje koji se ne uklapaju u rad, dok istovremeno jednostavno gradi složenije kompozicijske oblike.



Kolaž paleta

5. Ciklus radova *Jelsa*

Diplomski rad „Ciklus radova *Jelsa*“ sastoji se od četiriju radova, a svaki rad predstavlja jedan dio koji najbolje povezuje moje emocionalno shvaćanje Jelse s prizorima koji u stvarnosti najbolje odražavaju sâmo mjesto i ideju rada. Prethodile su mu brojne skice i radovi od kojih izdvajam nekoliko koji najbolje ilustriraju proces rada. To su četiri skice izvedene kredom u boji koje su

poslužile kao polazište i osnovni kostur za rad na završnim diplomskim radovima, a ujedno su bile i poticaj za daljnje istraživanje, pročišćavanje i pojednostavljenje kompozicije.



Pumpurela i Iga



Bura



Jelsa



Pjaca

U daljnjem procesu to je rezultiralo stvaranjem nekoliko skica u tehnici kolaža. Kroz usklađivanje detalja jednog pristupa s detaljima drugog, prilagodila sam tehniku kolaža akrilu. Te slike izvedene kombiniranom tehnikom kolaža i akrila na medijapanu korištene su kao glavni predlošci za izvedbu diplomskog rada.



Pumpurela i Iga



Bura



Jelsa



Pjaca



Diplomski rad: Ciklus radova *Jelsa*, 2020.

Jelsa, 140 x 195 cm

Bura, 140 x 190 cm

Pjaca, 133 x 190 cm

Pumpurela i Iga, 140 x 185 cm

kolaž, akril i papir na na platnu

5.1. Jelsa



Kao što sam već napomenula, na ovoj slici prikazala sam prvi pogled na Jelsu koju kroz borove vidim iz auta dok se vozim prema kući. To je trenutak koji iščekujem, taj prvi pogled iz kojeg ću znati da sam u mjestu u kojem trebam biti, u mjestu mira i lagode. Iako ovaj rad nije nastao prvi, odlučila sam da bude prvi iz ciklusa kojim ću predstaviti Jelsu. Prikazivanje Jelse iz ptičje perspektive omogućilo mi je stvaranje jasne linije između kopna i mora. Od karakterističnih zgrada Jelse odlučila sam prikazati samo dvije zgrade oko parka (Obćinski dom i vrtić) i samo blago naznačiti zvonik crkve iza pjace. Ostale kuće i zgrade naslikane su u obliku raznobojnih mrlja kako bi se povezale s prirodom i stvorile dojam pokretnosti. Područje parka iza dviju zgrada naslikala sam miješanjem boja direktno na platno kako bih stvorila dinamičan doživljaj prirode i suprotstavila ga statičnoj arhitekturi. Fotografija detalja nalik je slikarskoj paleti.



Detalji slike *Jelsa*

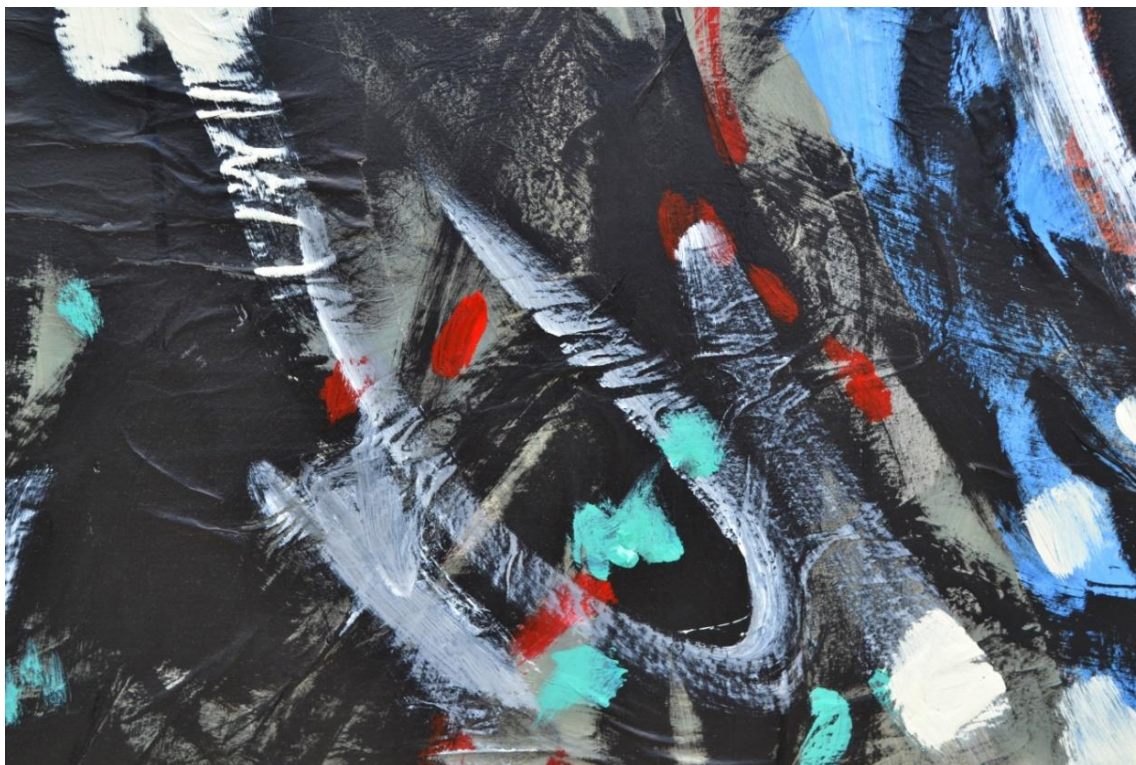
Kako sam uvijek težila prikazivanju odnosa punog i praznog, isto tako sam prikazala odnos mora s kopnom. Plava čista ploha mora stvara jaki kontrast sa živim, ekspresivnim, koloristički prikazanim kopnom. Nakon mnogih faza kroz koje je ovaj rad prošao, sa svakim pogledom na sliku *Jelsa* vidim i osjećam sve emocije koje to prekrasno mjesto budi u meni.

5.2. Bura



Jelsa je turističko mjesto, a turistička mjesta se s vremenom prilagođavaju modernim uvjetima – iz staroga nepravilnog kamena u pravilne bijele ploče, iz divljeg zelenila u skoro umjetne, šarene, estetski privlačne grmove. Kako sam kroz godine s nezadovoljstvom gledala na promjene koje su počele oblikovati Jelsu iz malog, toplog mjesta nasred Hvara u modernu turističku destinaciju, park je na moju veliku radost uspio ostati netaknut. Park kapetana Nike Dubokovića djelomično je uređen. Na dijelovima se mogu vidjeti visoke stare palme i karakteristični borovi izmanipulirani i oblikovani jakim burama. Tu sam provela najviše vremena u Jelsi. Prekrasni trenutci su bili oni provedeni nekoliko minuta prije bure. Nebo je djelovalo gotovo apokaliptično, a cijeli park je oživio. Moja želja je bila prikazati taj trenutak sunčanog dana, brze naoblake i na kraju potpunog kaosa. Na ovom radu slikala sam brzo, energično i

„neuredno“. Kao prepoznatljiv motiv naslikala sam tri stabla. Potezi kojima sam stvarala krošnje idu na sve strane, dok se u pozadini nazire plavo i sivo more pred buru.

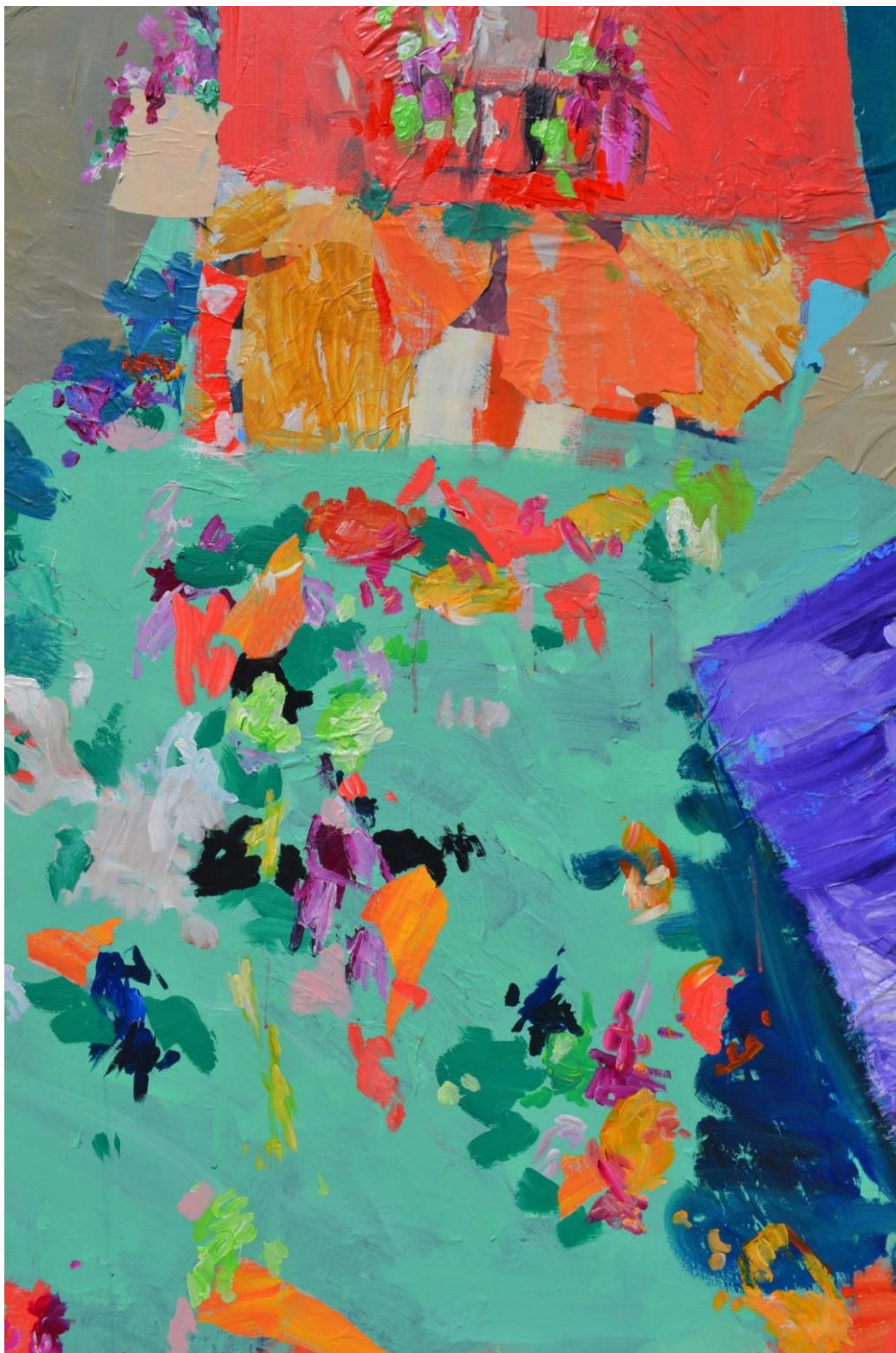


Detalji slike *Bura*

5.3. *Pjaca*



Rad *Pjaca* prošao je kroz najviše promjena. Naslikala sam iz ptičje perspektive nekoliko kuća i fontanu na glavnom trgu Jelse sa svijetlom paletom boja. S tom slikom nisam bila zadovoljna pa sam preslikala cijeli rad u hladne tonove kako bih prikazala pjacu po noći. Kroz duže promatranje slike shvatila sam da to nije ono što želim prikazati. Vratila sam se na vedriju paletu boja. Kroz proces sam odlučila da želim prikazati ljude. Htjela sam stvoriti sliku Jelse na kojoj je opisan glavni trg u toplim ljetnim mjesecima. Mrljama prikazanim ljudima i blagim naznakama njihovih sjena prikazala sam dinamičan život jelšanske pjace. Arhitektura je uglavnom izvedena kolažiranjem komada obojanih papira, dok su ljudi i fontana naslikani treperavim potezima kistom i raspršeni po tirkiznoj podlozi.



Detalj slike *Pjaca*

5.4. *Pumpurela i Iga*



Pumpurela (lukobran sa zelenim svjetionikom) i Iga (lukobran sa crvenim svjetionikom) okruženi su morem dok je u pozadini prikazano Biokovo i Makarska. Tom pogledu s povišenog motrišta sam se uvijek divila. Dugo sam se bavila ovim radom jer nisam mogla odlučiti želim li prikazati mirnu jutarnju bonacu, maestral u poslijepodnevnim satima ili uzburkano more u vrijeme bure. S vremenom sam prihvatila sve tri opcije i stvorila donekle kaotičnu scenu. Moje pravilo kombiniranja punog i praznog, smirenog i ekspresivnog, u ovom radu je minimalno provedeno. Čak sam i Pumpurelu koja je dugo vremena bila samo veliko prazno polje narančaste odlučila preslikati i stvoriti privid kretanja s raznobojnim mrljama i brodovima u donjem lijevom kutu. Ova slika kojom sam zaključila ciklus radova *Jelsa* predstavlja ujedno moj doživljaj i pogled zadnjih trenutaka u Jelsi svaki puta prije odlaska s otoka.



Detalj slike *Pumpurela i Iga*

6. Iz procesa izrade diplomskog rada *Jelsa*

PUMPURELA I IGA



BURA



JELSA



PJACA

1. – 4. Proces dekonstrukcije slika



Ambijent u klasi na Jabukovcu 10, tijekom stvaralačkog procesa

7. Zaključak

U vremenu kada umjetnost može biti sve, a sve nije umjetnost, u vrijeme kada su angažirane teme i aktivizam u umjetnosti dominantna, a pojmovi ljepote i sreće potisnuti u drugi plan, svojim radom želim skrenuti pozornost i ukazati kako još uvijek postoje mjesta – Arkadije, utočišta, kao što je za mene Jelsa, za svojevrsni „bijeg“ od nametnute ubrzane i bremenite svakodnevnice iz urbane sredine. Nalazeći ishodište u skladištu osobne memorije i slikama iz djetinjstva, identificirala sam se s Jelsom i pronašla vlastiti identitet, prikazujući sebe, svoj unutrašnji svijet, svoje stavove i emocionalno zadovoljstvo. Unatoč brojnim novim mogućnostima medija koje nude nove tehnologije i digitalizacija, odlučila sam to izraziti kroz tradicionalni medij slike u tehnici kolaža koji fragmentacijom kadrova i kombiniranjem materijala omogućava stvaranje pejzaža koji odražava moju emocionalnu poveznicu s Jelsom i karakter tog mjesta. Ciklus radova *Jelsa* ne predstavlja samo Jelsu kao moj završni rad, već i nadu da će se barem dio mojih ideja, emocija i doživljaja vezanih za ove radove, koji se stvaraju u meni dok stojim ispred tih četiriju velikih slike Jelse, prenijeti i utjecati na promatrača te ga potaknuti na promišljanja o pronalaženju vlastite Arkadije.

8. Literatura

Bojanić Obad Šćitaroci B. (1997). *Tradicijsko graditeljstvo otoka Hvara – Naselja i arhitektura središnjeg dijela otoka*. Zagreb: Epoha, Šćitaroci d.o.o.

Franceschi B. (2005) *Pejzaž u suvremenoj likovnoj umjetnosti i kulturi – između fetiša i ideologije*. <https://hulu-split.hr/splitski-salon/salon2005/bf.htm> (posjećeno: 14. travnja 2020.)

Ivanković Batinić A. (2018) *Josip Pino Trostmann otvorio izložbu Radost ljeta na veliku radost dubrovačke publike*. <https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr/dubrovnik/vijesti/kultura/josip-pino-trostmann-otvorio-izlozbu-radost-ljeta-na-veliku-radost-dubrovacke-publike-559192> (posjećeno: 14. travnja 2020.)

Karaman A., Kečkemet D. (1993) *Hrvatski biografski leksikon – Dulčić, Ivo*. <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=5444> (posjećeno: 10. travnja 2020.)

Kranjčević Batalić T. (2014) *Pedeset godina prvog diska u Jugi – jelšanske Amfore* <http://pogledaj.to/drugestvari/pedeset-godina-prvog-diska-u-jugi-jelsanske-amfore/> (posjećeno: 20. travnja 2020.)

Zidić I. (2016). *Ivo Dulčić*. Zagreb: Požeška biskupija, Matica hrvatska, Moderna galerija (1964). *Enciklopedija likovnih umjetnosti – Treći svezak*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod